

Sygn. akt II AKa 406/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA – Rafał Kaniok – spr.

Sędziowie: SA – Ewa Jethon

SO (del.) – Paweł Dobosz

Protokolant: – Adriana Hyjek

przy udziale prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2021 r.

sprawy z wniosku J. D.

w przedmiocie zadośćuczynienia za internowanie na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. (Dz. U. 1991 nr 34 poz. 149 ze zm.)

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt VIII Ko 96/18

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. N. Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy), obejmującą VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 406/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 września 2020 r. sygn. akt VIII Ko 96/18 w przedmiocie zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z internowania

Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

pełnomocnik wnioskodawcy J. D.

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu.

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz	

<u>niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</u>		
Wskazać fakt	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu.

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1) 2) 3) 4) 5)	<p>a. naruszenie art. 7 k.p.k. w mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegające na braku wszechstronnej oceny materiału dowodowego dotyczącego karalności wnioskodawcy przed internowaniem, podczas gdy skazania za czynną napaść na funkcjonariuszy (...) w kontekście całokształtu materiału dowodowego przy uwzględnieniu wiedzy i doświadczenia życiowego wskazują, iż miały związek z działalnością opozycyjną i były jedną z podstaw decyzji o internowaniu J. D..</p> <p>b. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść rozstrzygnięcia polegający na ustaleniu, iż internowanie J. D. nie było spowodowane represjami za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, lecz wyłącznie jego działalnością kryminalną, podczas gdy J. D. skazany był m.in. za występki przeciwko osobom związanym z aparatem państwa, co wskazuje na jego działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i legło u podstaw decyzji o internowaniu J. D..</p>	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadne

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny lub niezasadny.

1) Zarzuty zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy są bezzasadne w stopniu oczywistym. Ponieważ dotyczą one tych samych zagadnień i odwołują się do identycznej argumentacji to wskazanym jest ich łączne (w przeważającej części) rozpatrzenie.

2) Sąd I instancji, wbrew stanowisku skarżącego nie naruszył granic swobodnej ceny dowodów określonych w art. 7 k.p.k., oceniając zebrany materiał dowodowy zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania, doświadczenia życiowego i wiedzy historycznej, w kontekście wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

3) Na tej podstawie Sąd meriti poczynił trafne, pozbawione luk i błędów, ustalenia faktyczne, wskazujące w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości, iż wnioskodawca po pierwsze – nie był internowany z powodu swojej działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz po drugie – że podstawą decyzji o internowaniu była tylko i wyłącznie aktywność przestępcza wnioskodawcy i jego przeszłość kryminalna, czyli taka działalność, która stanowiła zaprzeczenie działalności niepodległościowej, w rozumieniu art. 8 ust. 5 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34 poz. 149 ze zm.).

4) Za punkt wyjścia rozważań należy przyjąć trafną ocenę Sądu

I instancji, iż nie było żadnych powodów (i nie zostały one w toku niniejszego postępowania choćby w znikomym stopniu wykazane), dla których organ podejmujący decyzję o internowaniu miałby, w ramach własnej wewnętrznej dokumentacji, ukrywać swoją ewentualną wiedzę, o faktach dotyczących niepodległościowego zaangażowania, czy też patriotycznych działań i postawy wnioskodawcy, zarówno w ramach funkcjonowania (...) (przed i po wprowadzeniu stanu wojennego), jak też we wcześniejszym okresie, tj. w latach 70-tych.

5) Z przedstawionych tuż przed internowaniem, szczegółowych wykazów i informacji milicyjnych (k. 46 – 47) wynika natomiast, że przeszłość wnioskodawcy została poddana dokładnej weryfikacji oraz kontroli, nawet przy wykorzystaniu osobowych źródeł informacji (TW) i że pomimo to nie stwierdzono by wnioskodawca prowadził działalność opozycyjną lub chociażby przejawiał w przeszłości jakąkolwiek aktywność o charakterze politycznym, czy antyustrojowym, wymierzoną w przedstawicieli ówczesnej władzy.

6) Nawet zatem, jeżeli wnioskodawca (tak jak twierdzi), należał do (...) i podejmował czynności wspierające (ochraniające) działaczy opozycji antykomunistycznej, to i tak nie przedstawiono w postępowaniu żadnych dowodów (łącznie z zeznaniami wnioskodawcy), które mogłyby wskazywać, chociażby pośrednio, na to, iż organ internujący posiadał wiedzę na ten temat i tym bardziej, by tego rodzaju wiedza mogła się stać realną podstawą decyzji o internowaniu.

7) Na marginesie jedynie należy nadmienić, że nie każda działalność opozycyjna, podejmowana zwłaszcza przez członków wielomilionowego ruchu związkowego (...), stanowiła następnie podstawę dla internowania tych osób. Jest zatem hipotetycznie możliwym, że również w sytuacji posiadania ewentualnej wiedzy na temat działalności wnioskodawcy w ww. ruchu, organ internujący nie uznał, iż może to uzasadniać decyzję o internowaniu, lecz przyjął, że podstawę internowania stanowi w tym przypadku przeszłość kryminalna wnioskodawcy. Przy tym oczywistym jest, że wnioskodawca (również w świetle swoich zeznań), nie odgrywał w ruchu związkowym znaczącej, czy też wyjątkowo niebezpiecznej dla ówczesnego ustroju, roli, która mogłaby skłaniać organy bezpieczeństwa państwa, do stosowania wobec niego represji opartych na fałszywych zarzutach o charakterze kryminalnym, przy zatajeniu rzeczywistego podłoża tychże represji.

8) Podstawą decyzji internowania była więc w tym przypadku wyłącznie przeszłość i aktywność kryminalna wnioskodawcy tj. m. in.:

- sprawa dotycząca rozboju z użyciem noża (art. 210 § 2 dkk), który został uznany przez Sąd Najwyższy, w ramach postępowania rewizyjnego za groźbę karalną (art. 166 dkk) – k. 114, 162 akt IV K 306/73;
- sprawy dotyczące kradzieży i włamań (k. 46v);
- liczne wykroczenia (k. 46 – 47);

- podejrzenia o udział w kolejnych kradzieżach i włamaniach (k. 47, 54v);

- wielokrotne pobyty w Zakładzie Karnym (od 1973 r. do 1979 r.), w ramach tymczasowego aresztowania lub wykonania kary pozbawienia wolności, wymierzonej za przestępstwa pospolite, nie mające charakteru politycznego (46 – 46v).

9) Na powyższą konkluzję nie wpływa okoliczność, że wnioskodawca został jednorazowo skazany, w roku 1976, za czynną napaść na funkcjonariusza milicji obywatelskiej (art. 234 dkk – k. 46v). Z zachowanej dokumentacji milicyjnej, dotyczącej weryfikowania przeszłości wnioskodawcy przed internowaniem, nie wynika bowiem by ww. przestępstwo zostało popełnione na tle politycznym i co za tym idzie, nie ma przesłanek pozwalających na ustalenie, iż taki ewentualny, opozycyjny lub też antykomunistyczny, podtekst ww. czynu stał się (po 6 latach od jego popełnienia) podstawą podjęcia decyzji o internowaniu.

10) Podsumowując stwierdzić należy, że wnioskodawca, podobnie jak inni przebywający razem z nim „przestępcy kryminalni”, został osadzony w ośrodku dla internowanych z powodu swojej wielokrotnej karalności, co w ocenie ówczesnych władz stanowiło, samo w sobie, zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa publicznego zwłaszcza, iż zebrane wówczas materiały operacyjne wskazywały, że osoby te nadal zajmują się aktywną działalnością przestępczą (vide: pismo Naczelnika Wydziału

Kryminalnego (...) z 31 czerwca 1982 r., k. 54).

11) To właśnie przeszłość kryminalna wnioskodawcy, stała się podstawą podjęcia decyzji o internowaniu, nawet jeśli ówczesne władze liczyły na to, iż wnioskodawca zostanie pozyskany do tajnej współpracy w celu inwigilowania innych osadzonych osób. Jak bowiem wynika z ww. pism Naczelnika Wydziału (...), decyzje o internowaniu tego typu osób były utrzymywane w mocy pomimo, iż nie chciały one podejmować tajnej współpracy z organami bezpieczeństwa państwa (k. 54).

12) Jest przy tym małoprawdopodobnym by wnioskodawcę internowano tylko po to by pozyskać go w charakterze tajnego współpracownika w celu inwigilowania internowanych opozycjonistów i by proponowano mu tego rodzaju współpracę (k. 54) w sytuacji, w której organ internujący posiadałby wiedzę, iż wnioskodawca jest aktywnym działaczem opozycji o bogatej przeszłości antykomunistycznej. Nadto, jak już powiedziano jest nieprawdopodobnym by organy, które doprowadziły do internowania wnioskodawcy, ukrywały tego rodzaju wiedzę w swojej wewnętrznej dokumentacji.

13) Zgodnie z utrwalonym w tej mierze, trafnym, orzecznictwem, działalnością stanowiącą zaprzeczenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, która w myśl art. 8 ust. 5 cyt. ustawy wyłącza uprawnienie do zadośćuczynienia jest m. in. kryminalna działalność przestępcza osoby internowanej, w sytuacji gdy została ona (tak jak w niniejszej

sprawie) internowana jedynie z powodu takiej działalności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 marca 2010 r., V KK 230/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2010 r., II AKa 250/10.

14) Przy tym przepis art. 8 ust. 5 ww. ustawy wymaga, by ustalenia dotyczące działalności stanowiącej zaprzeczenie działalności patriotycznej, odnosiły się do czasu poprzedzającego internowanie czyli okresu od 1 stycznia 1944 r. (art. 1 ustawy) do daty wykonania decyzji o internowanie (zobacz trafne w tym zakresie rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 lutego 2009 r., II AKa 8/09). Nie ma zatem znaczenia, w kontekście wykluczeń o których mowa w art. 8 ust. 5 ustawy, fakt, iż wnioskodawca prowadził działalność niepodległościową w okresie po uchyleniu decyzji o internowaniu.

15) Jak wynika z prawidłowych ocen i ustaleń Sądu I instancji, powodem internowania wnioskodawcy była wyłącznie jego działalność kryminalna a nie działalność patriotyczna. Działalność taka stanowi zaprzeczenie działalności niepodległościowej, o której mowa w ustawie z 23 lutego 1991 r. Pomimo zatem, że sama decyzja o internowaniu wnioskodawcy budzi wyjątkową dezaprobatę i słusznie została uznana za nieważną z mocy prawa (art. 2 ustawy z 19 września 2007 r. nowelizującej ustawę z 23 lutego 1991 r.), to jednak wnioskodawca jest wyłączony z możliwości uzyskania zadośćuczynienia za internowanie na podstawie ustawy z 23 lutego 1991 r., skoro podstawą takiej decyzji była

działalność stanowiąca zaprzeczenie działalności niepodległościowej w rozumieniu art. 8 ust. 5 ustawy.

16) Z uwagi na zasadę samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 k.p.k.) Sąd rozstrzygający nie był w jakimkolwiek zakresie związany treścią decyzji Szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, potwierdzającej status wnioskodawcy, jako osoby represjonowanej z powodów politycznych.

17) Wobec braku możliwości przyznania wnioskodawcy J. D., zadośćuczynienia w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., Sąd I instancji słusznie orzekł o oddaleniu roszczeń wnioskodawcy w tym zakresie, a zatem za bezzasadne uznać należy zarzuty apelacyjne kwestionujące trafność powyższego rozstrzygnięcia, jak też wniosek apelacyjny, o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie żądanej kwoty na rzecz wnioskodawcy.

Wniosek

o zmianę wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 20.000 zł

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny lub niezasadny.

Kwestia bezzasadności wniosku omówiona wyżej w Lp. 3

4. **OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE
UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU**

Wskazać wszystkie okoliczności, które sąd uwzględnił z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 k.p.k., art. 440 k.p.k.).	
Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności.	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<u>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1	Przedmiot utrzymania w mocy
<u>Rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o zadośćuczynienie</u>	
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy.	
Powody utrzymania omówiono w pkt 3 Lp. 3	
<u>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiążle o powodach zmiany.	

<u>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
<u>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</u>	
	# art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia.	

	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia.		
	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia.		
4.	Konieczność warunkowego umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia i warunkowego umorzenia ze wskazaniem podstawy prawnej warunkowego umorzenia postępowania.		
5.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia.		
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia z wyroku</u>		
Lp.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.

	2)	Zasądzono na rzecz pełnomocnika wnioskodawcy koszty wskazane w art. 8618 § 1 pkt 11 k.p.k.
6. Koszty Procesu		

Wskazać oskarżonego.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
		Postępowanie wolne od kosztów sądowych na podstawie art. 554 § 4 k.p.k.

7. PODPIS
Rafał Kaniok Ewa Jethon Paweł Dobosz

<u>1.3 Granice zaskarżenia</u>		
Wpisać kolejny numer załącznika 1		
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawcy	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt VIII Ko 96/18	
<u>1.3.1 Kierunek i zakres zaskarżenia</u>		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	

#w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2</u> <u>Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		

#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<i>1.4. Wnioski</i>		
#	uchylenie	# zmiana